

Топчій О.В.

кандидат педагогічних наук

СУБ'ЄКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ НЕПОВНОЛІТНІХ У ПАРАДИГМІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

На підставі огляду наявних наукових концепцій щодо класифікації суб'єктів адміністративного права та суб'єктів інформаційної безпеки автор статті пропонує нову класифікацію, що ґрунтується на функціонально-діяльнісному підході й дає змогу системно репрезентувати суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки неповнолітніх.

Ключові слова: інформаційна безпека, неповнолітні, забезпечення інформаційної безпеки неповнолітніх, суб'єкти інформаційної безпеки.

Постановка проблеми. Інформаційна безпека (далі – ІБ) як складник безпеки національної в умовах сучасної України набуває все більшого значення. Ефективність діяльності з її забезпечення багато в чому ґрунтується на наукових дослідженнях, які озброюють уповноважених осіб інструментарієм, що дає змогу усвідомлено прогнозувати можливі інформаційні загрози й небезпеки, мінімізувати або нейтралізувати ті, що настали. Разом із тим спостерігається дисбаланс технократичного й гуманітарного підходів на користь першого. Тож виникає потреба в розробленні адміністративно-правових аспектів проблеми, зокрема визначення кола суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки неповнолітніх (далі – ІБН) з описом кола повноважень і функцій цих суб'єктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття суб'єктів є одним із ключових в адміністративному праві України. У контексті інформаційних правовідносин ця категорія активно досліджувалася такими вченими, як В.Д. Гавловський, М.М. Зайцев, К.О. Захаренко, Л.П. Коваленко, В.А. Ліпкан, Ю.Є. Максименко, О.В. Олійник, С.Г. Стеценко, О.П. Стоєцький, О.О. Тихомиров та ін. Зокрема, М.М. Зайцев здійснив аналіз кола суб'єктів інформаційної безпеки на підставі законодавчих актів [1], О.В. Олійник репрезентував підходи до визначення структури суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки в Україні [2], О.П. Стоєцький розглянув цю категорію крізь призму адміністративних правовідносин в інформаційній сфері [3], О.О. Тихомиров узяв за основу діяльнісний підхід [4].

Незважаючи на наявність суттєвих наукових розвідок у досліджуваній сфері, варто врахо-

увати той факт, що, по-перше, увага науковців зосереджена на інформаційній безпеці держави, а не особи, по-друге, абсолютна більшість публікацій створювалася в період, що передував «Революції гідності», появі принципово нових концепцій у галузі інформаційної безпеки. Суттєві зміни відбулися й із ухваленням Закону України «Про національну безпеку України» [5]. Крім усього зазначеного, варто враховувати й те, що уточнення об'єктно-атрибутивної специфіки ключового поняття в особі неповнолітніх уносить свої корективи, які до цього часу ще не висвітлювалися.

Постановка завдання. У цьому сенсі метою статті є визначення кола суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки неповнолітніх і їх функцій з позицій адміністративного права.

Виклад основного матеріалу дослідження. Багаторівневе комплексне поняття інформаційної безпеки особи базується на тезі щодо обов'язку держави, відповідних інституцій (як державних, так і недержавних) здійснювати захист інформаційних прав і свобод людини в межах правових засад національної безпеки особи, суспільства й держави. Складність процесу забезпечення ІБ полягає у віднаходженні балансу між національними інтересами, гіпотетичними й реальними загрозами та реалізацією прав людини. З іншого боку, доволі проблемним є процес гармонізації взаємодії між органами державної влади, місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства, окремих громадян щодо забезпечення ІБ. І, врешті-решт, певні труднощі виникають через те, що до теперішнього часу на рівні законодавства чітко не визначені суб'єкти інфор-

маційної безпеки з розподілом на ІБ особи, суспільства й держави.

Усе перелічене детермінує необхідність визначення науково обґрунтованих підходів до конкретизації суб'єктів забезпечення ІБН із проєкцією на їхні функції та механізми координації спільної діяльності.

Оскільки забезпечення інформаційної безпеки, по суті, є одним із тих напрямів, що здебільшого укладається в парадигму адміністративного права, доцільно розглядати досліджувану проблему в безпосередньому співвідношенні з тими науковими підходами, які вироблені в теорії щодо суб'єктів права, в тому числі адміністративного.

Разом із тим і це питання не має одноставного сприйняття вченими. До класифікації суб'єктів права вироблені різні авторські підходи. Так, у концепції В.В. Копейчикова за основу диференціації взятий організаційно-кількісний підхід: пропонується розподіляти суб'єктів права на фізичних осіб (індивідів, серед яких відокремлюються громадяни цієї та інших держав, біпатриди й апатриди) та організації й об'єднання (державні, громадські, включаючи посадових осіб) [6, с. 192]. О.Ф. Скакун деталізує наведену класифікацію й уважає, що в суб'єктів права доцільно групувати так: 1) індивідуальні суб'єкти (фізичні особи) – при цьому їхній громадянський статус не конкретизується; 2) колективні суб'єкти (юридичні особи); 3) держава та її структурні одиниці; 4) соціальні спільноти [7, с. 432].

Екстраполюючи ідеї фахівців з теорії держави і права на площину адміністративного права, за найбільш характерними критеріями окремі вчені виділяють такі категорії суб'єктів, як фізичні (громадяни України, громадяни інших держав, особи без громадянства), юридичні особи, включаючи їх очільників, і колективні суб'єкти, утворення, що не мають ознак юридичної особи [8, с. 193]. Дещо інакше розглядають це питання В.В. Галуцько та В.І. Олефір. Вони пропонують розподіляти суб'єктів адміністративного права на громадян, іноземців та осіб без громадянства, фізичних осіб з іншим спеціальним статусом (наприклад, підприємців) і колективних суб'єктів (юридичних осіб, включаючи державу, державні органи й установи, громадські об'єднання, адміністративно-територіальні одиниці та їх населення, виборчі округи, промислові й іноземні підприємства, релігійні організації тощо) [9, с. 121]. По суті, це є той самий завуальований традиційний розподіл на фізичних і юридичних осіб із додаванням суб'єктів, що за своєю організаційно-правовою

формою не мають статусу юридичних. Остання класифікація, на наш погляд, є не зовсім коректною, оскільки певною мірою порушує логічне правило застосування цього наукового методу. Як зазначає Ю.П. Сурмін, «ключове завдання, яке вирішує дослідник у процесі побудови класифікації, полягає в потребі знайти таку підставу, яка характеризує істотні однорідні ознаки явищ, що класифікуються, і щоб споріднені явища не випадали відповідно з класу або з підкласу» [10, с. 168]. Отже, якщо поряд із компонентами, згрупованими за ознаками громадянства, в тій самій підгрупі з'являється елемент, що містить інші ознаки, зокрема осіб зі спеціальним статусом, це привносить логічну несумісність, адже особа, наприклад, водночас може бути й громадянином, і підприємцем. Одне не виключає іншого.

Погляди Є.В. Курінного [11, с. 27] і С.Г. Стеценка [12, с. 31] збігаються щодо достатності розподілу суб'єктів адміністративного права на тих, хто наділений, і тих, хто не наділений владними повноваженнями.

Новітні погляди на класифікацію суб'єктів адміністративного права передбачають виділення суб'єктів публічного адміністрування (адміністративні органи), включаючи Президента України, систему органів виконавчої влади, в тому числі військово-цивільної адміністрації, суб'єктів місцевого самоврядування, а також приватних осіб, до кола яких зараховують громадян України, іноземців, осіб без громадянства, фізичних осіб-підприємців, а також підприємства, організації, установи [13, с. 73–118]. Тобто домінуючою ознакою класифікації є той самий розподіл на суб'єктів за наявністю владних повноважень. Принагідно зазначимо, що інноваційним є введення приватних, а не суто фізичних осіб, а на цій підставі включення поряд із останніми колективних суб'єктів, не наділених владними повноваженнями. Дуже важливим є зауваження, що «за своєю юридичною природою суб'єкт публічної адміністрації є зобов'язальним перед приватними особами і має якнайповніше задовольняти права, свободи та законні інтереси приватних осіб, публічний інтерес суспільства загалом» [13, с. 75].

Нам імпонує обраний Т.О. Мацелик системний підхід до класифікації суб'єктів адміністративного права, за яким пропонується розподіляти останніх за критеріями: 1) організаційно-правової форми (індивідуальні та колективні); 2) зовнішньою відокремленістю (фізичні, юридичні особи, колективні суб'єкти без статусу юридичної особи); 3) наявності владних повноважень (наді-

лені/не наділені); 4) за ступенем участі в публічному управлінні (суб'єкти, чії інтереси й права підлягають реалізації та захисту; суб'єкти, які безпосередньо реалізують надані їм повноваження; суб'єкти, які опосередковано беруть участь у публічному управлінні) [14, с. 270–271].

Подібний підхід є оптимальним для дослідження суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки неповнолітніх, адже за всієї фундаментальності наукових досліджень у цій сфері [1–4] їм усе ж таки, як нам видається, бракувало системності. О.Д. Довгань займає іншу позицію: він не намагається визначати якісь критерії класифікації суб'єктів інформаційної безпеки, а угруповує їх так:

– Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України;

– Рада Національної безпеки і оборони України, Національний банк України;

– центральні органи виконавчої влади, місцеві органи державної влади й органи місцевого самоврядування, судові органи, прокуратура України та інші органи охорони правопорядку, захищені законодавством України до суб'єктів забезпечення національної безпеки України;

– Міністерство інформаційної політики України, Державний комітет телебачення і радіомовлення України, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення;

– Державна служба спеціального зв'язку і технічного захисту інформації України, Національна комісія, що здійснює державне регулювання з питань зв'язку та інформатизації;

– Служба безпеки України, розвідувальні органи, Державна прикордонна служба України, Збройні сили України й інші військові формування, утворені відповідно до законів України;

– засоби масової інформації; підприємства, заклади, установи й організації різних форм власності, що здійснюють інформаційну діяльність; наукові установи та вищі навчальні заклади України інформаційного профілю, інститути громадянського суспільства, громадяни України й інші особи (за згодою) [15, с. 13].

Подібний підхід скоріше нагадує своєрідну «інвентаризацію» без намагання якимсь чином виділити критерії розподілу суб'єктів за певними групами. Крім того, наведений перелік загалом зорієнтований лише на інформаційну безпеку держави й багато в чому через специфіку об'єктних відносин неповною мірою може бути застосований у концепції інформаційної безпеки особи, зокрема неповнолітньої. Убачаємо ще один недо-

лік у тому, що автор звужує участь наукових установ і вишів лише до тих, що відповідають інформаційному профілю. За такого способу йдеться лише про технічний складник процесу без охоплення його гуманітарного аспекту.

Ми пропонуємо принципово інший підхід до класифікації суб'єктів забезпечення ІБН. Він ґрунтується на функціонально-діяльнісних засадах, що в подальшому дає підстави для розуміння механізму реалізації адміністративно-правового режиму в досліджуваній сфері. За методологічну основу взята концепція розподілу гілок влади, яка доповнена з урахуванням специфіки об'єкта. Отже, за нашим баченням, суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки неповнолітніх можна подати так:

– *суб'єкти, чії права та інтереси підлягають реалізації й захисту*. Ідеться про неповнолітніх осіб, які ще не набули в повному обсязі дієздатності, є специфічними носіями інформаційних прав та обов'язків. Згідно зі ст. 42 Закону України «Про інформацію» [17], у сфері інформаційних правовідносин їх можна кваліфікувати як споживачів інформації. Проте в окремих випадках неповнолітні також можуть бути виробниками інформації (авторами), поширювачами й зберігачами інформації на рівні фізичних осіб. Безумовно, останні статуси є не настільки характерними для цієї категорії суб'єктів. Через це функція забезпечення їхньої інформаційної безпеки здебільшого перекладається на інших суб'єктів. Разом із тим варто враховувати й диференціацію дітей загалом і неповнолітніх осіб як окремої групи в цьому родовому понятті, а отже, на сучасному етапі виникає потреба трансформувати суб'єкт-об'єктні відносини між суб'єктами публічного адміністрування, іншими групами осіб, відповідальними за забезпечення ІБН, і самими неповнолітніми на відносини суб'єкт-суб'єктні. За такого типу відносин неповнолітня особа в змозі усвідомлювати можливі інформаційні загрози, розуміє доцільність певних обмежень і заборон, поінформована щодо адміністративної відповідальності за порушення ІБН своїх однолітків і здійснення проступків, що мають відповідну правову кваліфікацію;

– *суб'єкт гарантування забезпечення ІБН* – Президент України. Його повноваження закріплені частиною V Конституції України [16]. Безумовно, з огляду на загальний характер Основного Закону України, такий складник діяльності, як забезпечення ІБН, не виокремлюється, проте вона входить до поняття гарантії прав і свобод людини та громадянина (ст. 102), функції забезпе-

чення національної безпеки, очолення Ради національної безпеки і оборони України (ст. 106);

– *суб'єкт законодавчого забезпечення ІБН* – Верховна Рада України;

– *суб'єкти концептуально-аналітичного забезпечення ІБН*. Сюди ми пропонуємо зарахувати колективних та індивідуальних суб'єктів, які створюють методологічні засади інформаційної політики держави, що в подальшому втілюється в нормативно-правових актах і їх реалізації; відстежують новітні тенденції, на підставі чого здійснюється прогнозування та має забезпечуватися випереджальний характер наступних управлінських рішень і дій. У такий спосіб є всі підстави як суб'єктів цієї групи виділяти:

• *комітети Верховної Ради України*, зокрема, з питань національної безпеки і оборони; культури і духовності; науки і освіти; інформатизації та зв'язку; європейської інтеграції; прав людини, національних меншин і міжнародних відносин; правової політики та правосуддя; промислової політики та підприємництва; свободи слова та інформаційної політики; сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму;

• *органи виконавчої влади*, а саме: Міністерство інформаційної політики України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство внутрішніх справ України тощо;

• *наукові та науково-дослідні організації й установи*: насамперед Інститут законодавства Верховної Ради України, Національний інститут стратегічних досліджень, Національну академію правових наук, Національну академію педагогічних наук, відповідні підрозділи закладів вищої освіти;

• *урядові й неурядові аналітичні центри*, зокрема Український центр економічних і політичних досліджень ім. О. Розумкова, Центр політико-правових реформ, Молодіжний центр політики та інформації, Центр воєнної політики та політики безпеки, Агентство гуманітарних технологій, Аналітичний центр CEDOS тощо;

• *тимчасові робочі групи й авторські колективи*, створені для участі в конкретних проектах;

• *індивідуальні суб'єкти в особі вчених*, які досліджують проблеми забезпечення ІБН і надають пропозиції щодо її вдосконалення;

– *суб'єкти владних повноважень, відповідальні за реалізацію забезпечення ІБН*. До вказаної категорії доцільно зарахувати Раду національної безпеки і оборони України, Кабінет Міністрів України, Уповноваженого Президента України з прав дитини, відповідні органи виконавчої влади,

на які безпосередньо в межах їхніх повноважень покладаються забезпечувальні функції у сфері інформаційної безпеки неповнолітніх, а також організацію взаємодії між собою, з інститутами громадянського суспільства. Насамперед до них належать Міністерство інформаційної політики України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство внутрішніх справ України, зокрема Національна поліція (а саме: Департаменти кіберполіції, протидії наркозлочинності, превентивної діяльності, управління забезпечення прав людини), Міністерство культури України, Міністерство молоді та спорту України, Міністерство соціальної політики України, Міністерство юстиції України, в окремих аспектах – Міністерство оборони України й Міністерство охорони здоров'я України. Окрему групу серед цієї категорії становлять державні інституції, на які покладається обов'язок здійснення власне регуляторних функцій в інформаційних правовідносинах. Насамперед ідеться про Державний комітет телебачення і радіомовлення України, Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення, Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення, Державну службу спеціального зв'язку і технічного захисту інформації України тощо;

– *суб'єкти фінансування діяльності із забезпечення ІБН*. Не викликає сумнівів, що такий важливий вид діяльності є ефективним за умови належної фінансової підтримки. Згідно з Доктриною інформаційної безпеки України, затвердженою Указом Президента України від 25 лютого 2017 року, фінансування програм, пов'язаних з інформаційною безпекою, покладається на Кабінет Міністрів України [18]. Звісно, аспект забезпечення ІБН у цих програмах не виокремлюється, проте є підстави вважати, що виділення коштів з державного бюджету на утримання міністерств, державних комітетів і рад, які виконують відповідні функції в досліджуваній сфері, також можна розглядати в контексті фінансування цієї діяльності. Окрім державного фінансування, економічне забезпечення діяльності зі здійснення інформаційної безпеки неповнолітніх відбувається завдяки громадським організаціям і благодійним фондам, у тому числі міжнародним;

– *суб'єкти інформаційного ринку*. До цієї групи ми зараховуємо таких індивідуальних і колективних суб'єктів, як володілець інформації, виробник первинної і вторинної інформації (книжок, газет, журналів, відео- та аудіопродукції, медіапродукції, бібліографічних даних тощо); суб'єктів підприємницької діяльності, задіяних

у торгівлі й розповсюдженні інформаційних продуктів та інформаційних послуг, медіахолдинги; розробників програмного забезпечення, Інтернет-провайдерів тощо. Крім усього іншого, вони несуть відповідальність за належне чи неналежне дотримання обмежувальних норм щодо потрапляння до неповнолітніх інформації, що може зашкодити їхній психологічній безпеці й духовному здоров'ю, або розповсюдження персональних даних неповнолітнього користувача. З іншого боку, від суб'єктів інформаційного ринку потребується винаходження балансу контенту з метою формування бажаних для суспільства переконань, моральних цінностей, смаків та уподобань. Тому вони певною мірою можуть інтегруватися із суб'єктами наступної категорії;

– **суб'єкти превенції інформаційної небезпеки.** Оскільки авторська концепція забезпечення інформаційної безпеки неповнолітніх полягає в гармонійному поєднанні заборонно-обмежувальних та особистісно-розвивальних засобів, цілком доцільно серед усіх суб'єктів виділити й таку групу. Окрім ЗМІ й медіаресурсів, велика роль тут відводиться органам місцевого самоврядування, громадським, у тому числі молодіжним, організаціям і рухам, що діють із дотриманням норм права (за винятком екстремістських, нетрадиційних релігійних тощо організацій), закладам шкільної та позашкільної освіти, батькам неповнолітнього. Натепер існує чимало рекомендацій психологів і педагогів щодо здійснення батьківського контролю в комунікативному колі неповнолітнього. Водночас головним завданням цієї групи суб'єктів можна вважати формування медіаграмотності особи на етапі її становлення, а також створення «інформаційного імунітету» до не бажаних для особистості відомостей. Комплексний підхід до вирішення проблеми, організація громадських, культурних, спортивних заходів дають змогу уникнути усамітнення неповнолітнього, сприяють вибору ним здорового способу життя, його належній соціалізації, запобігають випадкам комп'ютерної адикції тощо. З іншого боку, органи місцевого самоврядування, громади за місцем проживання підлітків мають відстежувати появу на стінах будинків графіті (так звані наркографіті), що відображають посилання на акаунти з продажу наркотичних засобів, електронні адреси сайтів, які містять не бажану для неповнолітніх інформацію. На жаль, на це особливо не звертається увага, тож розповсюджувачі відомостей із протизаконним контентом користуються неухважністю працівників комунальних гос-

подарств, невмінням громад розпізнавати знакову інформацію та вчасно її знищувати хоча б звичайним зафарбовуванням. У такому контексті навіть елементарні малярні роботи набувають значення для забезпечення інформаційної безпеки неповнолітніх. Зрозуміло, що діяльність суб'єктів превенції виходить за межі класичного адміністрування, проте цілком вписується в парадигму публічного управління;

– **суб'єкти громадського контролю.** До цієї категорії ми зараховуємо як індивідуальних, так і колективних суб'єктів, які не наділені владними повноваженнями, але, будучи невід'ємною частиною громадянського суспільства, здійснюють моніторинг діяльності органів державної влади, суб'єктів інформаційного ринку із забезпечення ІБН. Прикладами можуть слугувати правозахисні організації, батьківські комітети, створені при закладах освіти, органи учнівського самоврядування тощо. Принагідно варто зазначити, що якщо у сфері інформаційної безпеки держави громадський контроль значно ускладнюється через обмеження державною таємницею, то сфера ІБН, навпаки, відкрита для всіх зацікавлених суб'єктів. Завдяки цій діяльності збираються відомості для подальшої аналітичної обробки, вироблення пропозицій щодо вдосконалення діяльності інших суб'єктів;

– **суб'єкти адміністративного судочинства.** Відповідно до Кодексу адміністративного судочинства України [19], під ключовим терміном розуміється «діяльність адміністративних судів щодо розгляду і вирішення адміністративних справ у порядку, встановленому цим Кодексом». Одна з провідних ролей у цій категорії суб'єктів належить адміністративному суду, включаючи суддю, колегію суддів, яким належить вирішувати публічно-правові спори щодо виконання чи невиконання сторонами, одна з яких здійснює публічно-владні повноваження, покладених на них функцій. Наприклад, у досліджуваній сфері це можуть бути ситуації спору між суб'єктом владних повноважень, відповідальним за реалізацію забезпечення ІБН, і суб'єктом інформаційного ринку, який не визнає за собою випадків порушення ІБН, виявлених регуляторними органами. Поза сумнівом, подібні приклади не є масовими й типовими, проте це не означає, що їх не існує. А раз так, то виникають підстави уводити до кола суб'єктів забезпечення ІБН і суб'єктів адміністративного судочинства.

Висновки. Отже, запропонована нами класифікація суб'єктів забезпечення ІБН створена з урахуванням родовидової спеціалізації інфор-

маційної безпеки на підставі новітніх тенденцій з опертям на сучасні нормативно-правові акти на засадах функціонально-діяльнісного підходу. Оригінальність концепції полягає в репрезентації системного характеру інформаційно-правових відносин у досліджуваній сфері, у включенні до кола суб'єктів самих неповнолітніх осіб, а також

тих, хто здійснює концептуально-аналітичне забезпечення цієї діяльності. Безумовно, ця класифікація в подальшому буде вдосконалюватися, проте вже зараз вона дає можливість у повному обсязі охопити всіх суб'єктів і з'ясувати коло їхніх повноважень, можливості взаємодії в парадигмі публічного управління.

Список літератури:

1. Зайцев М.М. Суб'єкти забезпечення інформаційної безпеки України. Форум права. 2013. № 3. С. 231–238.
2. Стоєцький О. Суб'єкти забезпечення інформаційної безпеки України: адміністративно-правові засади. Інформаційне право. 2009. № 11. С. 161–164.
3. Олійник О.В. Структура суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки в Україні. Актуальні проблеми держави і права. 2012. URL: <http://www.apdp.in.ua/v68/74.pdf>.
4. Тихомиров О.О. Діяльнісний підхід у дослідженнях забезпечення інформаційної безпеки: об'єкти і суб'єкти. Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. 2012. № 2 (9). С. 18–24.
5. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. Офіційний вісник України. 2018. № 55. С. 51. Ст. 1903.
6. Загальна теорія держави і права: навчальний посібник / А.М. Колодій, В.В. Копейчиков, С.Л. Лисенков та ін.; за ред. В.В. Копейчикова. Київ: Юрінком Інтер, 2000. 320 с.
7. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підручник. Харків: Консум, 2008. 656 с.
8. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права / за заг. ред. Р.О. Куйбіди, В.І. Шишїна. Київ: Старий світ, 2006. 256 с.
9. Адміністративне право України в сучасних умовах (виклики початку XXI століття): монографія / В.В. Галуцько, В.І. Олефір, М.П. Пихтін та ін.; за заг. ред. В.В. Галуцька. Херсон: ВАТ «Херсонська міська друкарня», 2010. 378 с.
10. Сурмін Б.П. Майстерня вченого: підручник для науковця. Київ: Навчально-методичний центр «Консорціум з удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2000. 302 с.
11. Курінний Є.В. Адміністративне право України: тенденції трансформації в умовах реформування: навчальний посібник. Дніпропетровськ: Юридична академія МВС України, 2002. 92 с.
12. Стеценко С.Г. Адміністративне право України: навчальний посібник. Київ: Атіка, 2009. 624 с.
13. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський та ін. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
14. Мацелик Т.О. Класифікація суб'єктів адміністративного права. Держава і право. 2011. Вип. 53. С. 267–272.
15. Довгань О.Д. Правові засади формування і розвитку системи забезпечення інформаційної безпеки України. Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. 2015. № 3 (19). С. 6–17.
16. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року (редакція від 30.09.2016). Відомості Верховної Ради України. 2016. № 28. Ст. 532.
17. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII (редакція від 01.01.2017). Відомості Верховної Ради України. 2017. № 2. Ст. 25.
18. Про рішення Ради Національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про доктрину інформаційної безпеки України»: Указ Президента України від 25 лютого 2017 року № 47/2017. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>.
19. Кодекс адміністративного судочинства України. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 20. Ст. 189.

СУБЪЕКТЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИНФОРМАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ В ПАРАДИГМЕ АДМИНИСТРАТИВНОГО ПРАВА

На основании обзора существующих научных взглядов на классификацию субъектов административного права и субъектов информационной безопасности автор статьи предлагает новую классификацию, которая основывается на функционально-деятельностном подходе и позволяет системно репрезентировать субъекты обеспечения информационной безопасности несовершеннолетних.

Ключевые слова: информационная безопасность, несовершеннолетние, обеспечение информационной безопасности несовершеннолетних, субъекты информационной безопасности.

SUBJECTS TO ENSURE INFORMATION SAFETY OF MINORS IN THE PARADIGM OF ADMINISTRATIVE LAW

The question of the classification of subjects is one of the key problems in the science of administrative law. Based on the developed classifications, scientists create a description of the subjects of information security. However, in modern Ukrainian science, the authors focus on the subjects of information security of the state. In this regard, there is a need for a more detailed study of the issue of the subjects of information safety of a person, especially a minor. The author of the article proposes an original concept of the classification of subjects, which is based on a combination of functional and activity approaches. In this classification, it complements the traditional view of the three branches of government (legislative, executive, judicial) with public administration institutions and individual subjects. The novelty of the approach lies in the fact that the scientist considers the identity of the minor as a separate entity, whose rights and interests are to be protected. A separate category of the proposed classification are the subjects of the conceptual and analytical provision of information safety for minors. The researcher examines in detail the issue of the functions of subjects of prevention of information threats. The classification proposed by the author of subjects of ensuring information safety of minors has a systemic nature and allows further to detail the mechanisms of interaction between the participants of information legal relations.

Key words: information security, minors, ensuring information safety of minors, information safety subjects.